

Beleidscontext

Zowel vrouwen als mannen worden getroffen door gewapende conflicten, als slachtoffers en als mensen die lijden onder de economische gevolgen ervan. Vrouwen vormen een groot deel van de burgerbevolking en worden extra getroffen door conflicten doordat ze een groter risico lopen op grootschalig seksueel misbruik, mensenhandel, ontheemding en slavernij. Door hun grotere sociale kwetsbaarheid hebben vrouwen en meisjes vaak te maken met specifieke vormen van geweld waarvan de gevolgen ook na de oorlog nog worden gevoeld (bv. ongewenste zwangerschap na een verkrachting, hogere risico's op het oplopen van seksueel overdraagbare aandoeningen). Seksueel geweld in gewapende conflicten wordt vaak ingezet als oorlogstactiek. Vrouwen leveren waardevolle bijdragen aan vredes- en wederopbouwactiviteiten na gewapende conflicten en spelen een belangrijke rol in de conflictoplossing.

EU-actieplan over gendergelijkheid en versterking van de positie van vrouwen in het kader van ontwikkelingssamenwerking (2010-2015)

- Onderstreept de noodzaak om voor lange tijd bescherming te bieden aan vrouwen in gewapende conflicten.
- Benadrukt het belang om de deelname van vrouwen aan vredesopbouw en wederopbouwprocessen te ondersteunen.
- Roept op tot vergroting van de deelname van vrouwen aan de politieke besluitvorming.

Raad van de Europese Unie: holistische benadering voor de uitvoering door de EU van de Resoluties 1325 en 1820 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties over vrouwen, vrede en veiligheid

- Beoordeelt de voortgang van de bescherming en versterking van de positie van vrouwen in conflict- en postconflictsituaties aan de hand van specifieke indicatoren.

Het Europees Parlement

- Herinnert eraan dat in alle fasen van de GVDB-operaties rekening moet worden gehouden met genderspecten (resolutie van 10 maart 2010 over de

tenuitvoerlegging van de Europese veiligheidsstrategie en het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB)).

- Resoluties 1325 (2000) en 1889 (2009) van de VN-Veiligheidsraad over vrouwen, vrede en veiligheid bestrijken de opleiding van ingezet personeel.
- Bevestigt de noodzaak om de resolutie correct uit te voeren (resolutie van 25 november 2010 over het tienjarig bestaan van Resolutie 1325 (2000) van de VN-Veiligheidsraad over vrouwen, vrede en veiligheid).
- Vestigt de aandacht op de deelname van vrouwen aan vredesprocessen en militaire en civiele vredeshandhavingsoperaties en de gevolgen van conflicten voor vrouwen (resolutie van 2 februari 2012 over de situatie van vrouwen in oorlog).

De strategische doelstellingen van het actieprogramma van Peking en de EU-indicatoren

- E.1.** De participatie van vrouwen in conflictoplossing op besluitvormingsniveau verruimen en vrouwen die leven in omstandigheden waarin sprake is van gewapende en andere conflicten of die leven onder buitenlandse bezetting, beschermen.
- E.2.** Buitensporige militaire uitgaven terugdringen en de beschikbaarheid van wapentuig beheersen.
- E.3.** Niet-gewelddadige vormen van conflictoplossing bevorderen en schendingen van de mensenrechten in conflictsituaties tegengaan.
- E.4.** De bijdrage van vrouwen aan de totstandbrenging van een cultuur van vrede bevorderen.
- E.5.** Zorgen voor bescherming, ondersteuning en opleidingen voor vrouwelijke vluchtelingen, andere ontheemde vrouwen die behoefte hebben aan internationale bescherming, en binnenslands ontheemde vrouwen.
- E.6.** Hulp verlenen aan vrouwen uit de koloniën en gebieden zonder zelfbestuur.

Onder het Franse voorzitterschap van de Raad van de EU in 2008 werden voor het toezicht op de uitvoering van dit aandachtsgebied vier indicatoren vastgesteld. De indicatoren meten de dekking van diplomatiek, defensie- en vredeshandhavingpersoneel en het niveau van de personele en financiële middelen die worden besteed aan het begrijpen en de versterken van de positie van vrouwen in gewapende conflicten. De laatste indicator meet de percentages vrouwen en mannen onder asielzoekers.

Bevindingen van EU-brede gegevens

Vrouwen zijn ondervertegenwoordigd in de diplomatieke en militaire sector

De meeste verslagen en gegevens die de lidstaten hebben verstrekt, wijzen op een grote afwezigheid van vrouwen in de diplomatieke missies, EU-delegaties, VN-vredeshandhavingsooperaties en de besluitvormingsposities in diplomatieke en militaire diensten. In 2011 was van het personeel dat deelnam aan VN-vredeshandhavingsooperaties, in 21 lidstaten slechts 6 % vrouw, en hadden 7 lidstaten geen enkele vrouw in hun VN-vredeshandhavingsooperaties.

In totaal verstrekten 17 lidstaten informatie over het personeel dat deelnam aan missies op het gebied van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB). Het gemiddelde aandeel van vrouwen in het personeel van de missies was slechts 2 %. De in 2012 verzamelde, naar sekse uitgesplitste gegevens over het GVDB-personeel in civiele missies laten zien dat vrouwen slechts 25 % van het totale personeel uitmaken. Onder de 18 lidstaten die informatie verstrekten over het aantal vrouwelijke hoofden van diplomatieke missies, was het aandeel gemiddeld 17 %.

Onvoldoende gendertrainingen in conflictstaten en fragiele staten

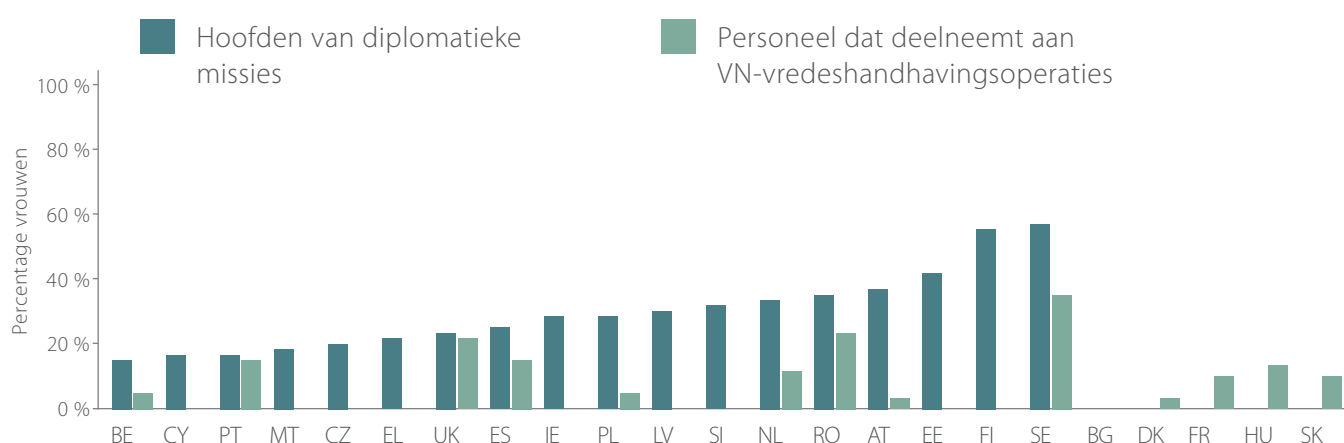
In het kader van de bevordering van VNVR-resoluties 1325 en 1820 hebben meerdere voorzitterschappen van de Raad van de EU nagedacht over het belang van en de behoefte aan opleiding van GVDB-personeel. Uit de meest recente, in 2008-2009 verstrekte gegevens over diplomatiek, civiel en militair personeel dat door de EU-lidstaten werd ingezet en over militair en politiepersoneel dat deelnam aan VN-vredeshandhavingsooperaties en GVDB-missies, bleek dat opleiding op het gebied van gendergelijkheid onvoldoende was geïmplementeerd. In slechts acht lidstaten werden specifieke gendertrainingen voor diplomatiek personeel gegeven, maar duidelijke informatie ontbreekt over het aantal vrouwelijke en mannelijke deelnemers aan deze trainingen.

Klein deel van steun naar de aanpak van gendergelijkheidskwesties in fragiele staten

In 2009 en begin 2010 besteedden de EU-lidstaten circa 200 miljoen EUR aan kwesties die verband hielden met vrouwen, vrede en veiligheid. Eén miljard EUR werd besteed aan zaken die globaal verband hielden met gender. Wat betreft de bijdrage van EU-instellingen, hebben de EU-delegaties projecten met een direct effect op gender en vrouwenrechten met een waarde van 165 miljoen EUR medegefinancierd. Bijna een derde van deze middelen werd besteed aan activiteiten voor de uitvoering van VNVR-resolutie 1325. Uit de gegevens blijkt dat circa 28 % van het totale bedrag van 67 miljoen EUR dat werd besteed aan hervorming van de veiligheidssector en aan ontwapening, demobilisatie en herintegratie, verband hield met activiteiten die speciaal gericht waren op vrouwen.

De Commissie voor ontwikkelingssamenwerking (DAC) van de OESO geeft informatie over hulpallocatie voor gendergelijkheid in fragiele en door conflicten getroffen

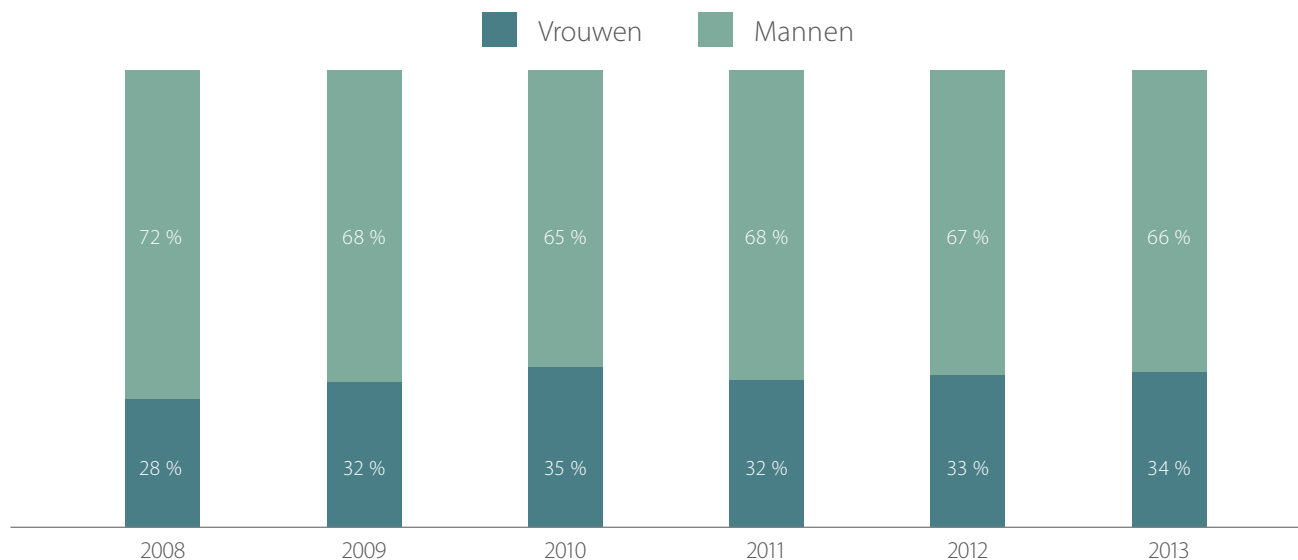
PERCENTAGE VROUWEN ONDER DE HOOFDEN VAN DIPLOMATIEKE MISSIES EN PERSONEEL DAT DEELNEEMT AAN VN-VREDESMISSIES, 2011

Bron: Raad van de EU, Verslag over de EU-indicatoren voor de allesomvattende aanpak voor de uitvoering door de EU van Resoluties 1325 en 1820 van de VN-Veilighedsraad over vrouwen, vrede en veiligheid, 2011

PERCENTAGE VROUWEN ONDER DE ASIELZOEKERS IN DE EU, 2008-2013

Bron: Eurostat, Besluiten inzake aanvragen en hervestiging

situaties voor de periode 2007-2008. Het rapport „Aid in Support of Gender Equality in Fragile and Conflict-affected States” laat zien dat gendergelijkheid een hoofd-doelstelling of belangrijke doelstelling is in bijna een derde van de hulp van DAC-leden aan fragiele staten. Voor de EU-instellingen daarentegen is slechts 19 % van de hulp aan fragiele staten gericht op gendergelijkheid. Slechts 20 % van de hulp voor de vredes- en veiligheidssector heeft een gendergelijkheidsdimensie, en slechts 38 % van alle DAC-leden verbond gendergelijkheid als doelstelling aan de hulp voor de sector van overheidsbestuur in fragiele staten.

Stijgend aantal vrouwen onder asielzoekers

Volgens Eurostat is het aandeel van vrouwen die de vluchtelingenstatus aanvragen tussen 2008 en 2012 gestegen (van 28 % in 2008 naar 34 % in 2013). Ook het

aantal nieuwe asielaanvragen door vrouwen (registratie van de eerste asielaanvraag) is toegenomen, van 30 % in 2008 naar 35 % in 2012. Ondanks deze stijgingen maken mannen nog steeds bijna twee derde van de asielzoekers in de Europese Unie uit.

Het aantal besluiten over verlenging van de vluchtelingenstatus is gestegen overeenkomstig het groeiende aantal asielzoekers dat een aanvraag indiende. Tussen 2008 en 2012 is het aantal besluiten inzake aanvragen door vrouwen bijna verdubbeld (van 59 730 naar 95 875). Het aantal positieve besluiten op aanvragen door vrouwen is in verhouding sterker gestegen dan het aantal positieve besluiten op aanvragen door mannen, hoewel het aandeel van de vrouwen die de vluchtelingenstatus kregen in de afgelopen paar jaar is gedaald: in 2010 vormden vrouwen 40 % van het positieve aandeel; in 2012 was dat 34 %.

Nuttige initiatieven:

Om **de deelname van vrouwen aan vredeshandhavingsmissies te vergroten**, heeft Oostenrijk een genderdeskundige in de vredeshandhavingsmissie in Kosovo ingezet die de commandant adviseert, en zijn sinds 2010 zes functionarissen van het ministerie van Defensie opgeleid tot „gender field advisor”. In België vormt de opname van deze doelstelling in het tweede NAP een stap in de richting van een grotere vertegenwoordiging van vrouwen in internationale organisaties en in door de Belgische diplomatieke en militaire diensten uitgevoerde missies.

De **bevordering van de bijdrage van vrouwen** aan het ontwikkelen van een cultuur van vrede kreeg in Kroatië een impuls door de organisatie van de strategische regionale conferentie „Women in Peace-building: access to justice for women in post-conflict countries”. Cyprus zette een multicultureel vrouwencentrum op om vrouwen uit alle gemeenschappen samen te brengen en gendergelijkheid, verzoening en vrede te bevorderen. Finland financiert momenteel het driejarig project „The UN High-Level Seminar on Gender and Inclusive Mediation Processes”, dat ten doel heeft meer consultatieve vredesprocessen te genereren door de effectieve deelname van vrouwen aan vredesovereenkomsten te bevorderen. Nederland ondersteunde het werk van duizenden vrouwenorganisaties door in het kader van het tweede actieplan 1325 het programma

„Funding Leadership and Opportunities for Women“ (FLOW) uit te voeren. Het Duitse Federaal ministerie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (BMZ) ondersteunde specifieke programma's in Burundi, Colombia, Guatemala en Nepal om vrouwen te integreren in alle fasen van conflictpreventie en conflictbeheersing, alsook om vrouwen en meisjes te beschermen tegen seksueel geweld en verkrachting in gewapende conflicten.

VORDERINGEN EN KNELPUNTEN IN AANDACHTSGEBIED E: VROUWEN EN GEWAPENDE CONFLICTEN

VORDERINGEN	KNELPUNTEN
<ul style="list-style-type: none"> • Er is een versterkte beleidsdoelstelling gericht op training op het gebied van gendergelijkheid en vrouwenrechten voor personeel dat intervenueert in door conflicten getroffen gebieden. • De deelname van vrouwen aan vredeshandhaving is toegenomen. 	<ul style="list-style-type: none"> • De inzet voor trainingen op het gebied van gendergelijkheid is nog steeds beperkt en trainingen worden op kleine schaal uitgevoerd. • Diplomatieke missies en delegaties worden nog steeds door mannen gedomineerd. • Slechts een klein deel van de EU-steun aan fragiele staten is specifiek gericht op vrouwen. • Mannen zijn relatief vaker asielzoeker en krijgen relatief vaker de vluchtelingenstatus dan vrouwen in de EU.

De koers voor de EU

- Verbetering van het genderbewustzijn onder personeel en meer genderevenwicht in de diplomatieke en militaire sectoren.
- Verankering van een genderperspectief in de procedures en praktijken en vergroting van de gendercapaciteit onder eerstelijns personeel belast met militaire en diplomatieke zaken in de bestuursorganen van de EU en de lidstaten. Versterking van de inspanningen voor een evenredige deelname van beide seksen in diplomatieke en militaire sectoren. Verbetering van de kwaliteit en allocatie van buitenlandse hulp door kennis over de behoeften en specifieke kwetsbaarheid van vrouwen in conflict situaties (bv. genderspecifiek geweld) meer zichtbaar te maken.
- Verankering van een gendergelijkheids- en vrouwenrechtenperspectief als cruciale componenten van het proces van behandeling en verwerking van asielaanvragen.

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu identifizieren und unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kontakt:
Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/eurogender
<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9218-646-3
doi:10.2839/995776
MH-04-15-022-NL-N

MISSING TRANSLATION